

زیر پوست نقدینگی چه می‌گذرد؟

مهدی هادیان

تحولات اجزای نقدینگی در سال جاری حاکی از چرخش انباشت نقدینگی به نفع پول است و پیش‌بینی می‌شود ادامه‌دار باشد. در خبرها می‌خوانیم در حالی که نقدینگی در ابتدای سال ۱۳۹۳ معادل ۶۴۰ هزار میلیارد تومان بوده است، در شهر پور ماه سال جاری به ۱۶۷۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. این روند بیانگر آن است که بطور متوسط سالانه ۲۴ درصد به حجم نقدینگی افزوده شده است. در نگاه اول حجم انبوه (تقریباً ۱۰۰۰ هزار میلیارد تومان) نقدینگی اضافه شده به عنوان یک کلیت دیده می‌شود که در مقطع کنونی نیز هر روز با حجم کم و بیش یک هزار میلیارد تومان در حال بزرگ‌تر شدن است!

اما مهم‌تر این است که آحاد اقتصادی به عنوان متقاضیان

نقدینگی، این حجم انبوه را با توجه به شرایط اقتصادی چگونه مدیریت می‌کنند. این نکته از آن جهت مهم است که افراد می‌توانند نقدینگی خود را به شکل پول (عمدتاً سپرده دیداری) و یا شبه پول (عمدتاً سپرده سرمایه‌گذاری) نگهداری کنند؛

آمارهای بخش پولی و بانکی اقتصاد ایران بیانگر آن است که طی دوره ۱۳۹۶-۱۳۹۳ به سبب پرداخت نرخ بهره‌های چشمگیر در شبکه بانکی، نقدینگی اضافه شده عمدتاً به شکل شبه پول نگهداری شده است، به گونه‌ای که به تدریج از سهم پول در نقدینگی کاسته شده و در مقابل بر سهم شبه پول افزوده شده است. این روند در اوایل ماه‌های سال جاری نیز تکرار شده است. بر این اساس، در حالی که در ابتدای سال ۱۳۹۳ سهم پول در نقدینگی حدود ۱۹ درصد بوده است، در انتهای فروردین سال جاری این سهم به حدود ۱۲ درصد تنزل یافته است که کمترین میزان در تاریخ اقتصاد ایران است. همچنین در حالی که در ابتدای سال ۱۳۹۳ نسبت نگهداری

ولی تغییر ترجیحات نسبت به هر یک از این دو وجه، آثار متفاوتی بر متغیرهای کلان اقتصادی بالاخص تورم خواهد داشت.

آمارهای بخش پولی و بانکی اقتصاد ایران بیانگر آن است که طی دوره ۴ ساله ۱۳۹۶-۱۳۹۳ به سبب پرداخت نرخ بهره‌های چشمگیر در شبکه بانکی، نقدینگی اضافه شده عمدتاً به شکل شبه پول نگهداری شده است، به گونه‌ای که به تدریج از سهم پول در نقدینگی کاسته شده و در مقابل بر سهم شبه پول افزوده شده است. این روند در اوایل ماه‌های سال جاری نیز تکرار شده است. بر این اساس، در حالی که در ابتدای سال ۱۳۹۳ سهم پول در نقدینگی حدود ۱۹ درصد بوده است، در انتهای فروردین سال جاری این سهم به حدود ۱۲ درصد تنزل یافته است که کمترین میزان در تاریخ اقتصاد ایران است. همچنین در حالی که در ابتدای سال ۱۳۹۳ نسبت نگهداری

در حالی که نقدینگی در ابتدای سال ۱۳۹۳ معادل ۶۴۰ هزار میلیارد تومان بوده است، در شهر پور ماه سال جاری به ۱۶۷۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. این روند بیانگر آن است که بطور متوسط سالانه ۲۴ درصد به حجم نقدینگی افزوده شده است

شبه پول به پول چهار بوده است در فروردین امسال این نسبت به بالاترین رکورد تاریخی خود یعنی عدد ۷ افزایش یافته است.

این روند دو تعبیر دارد: یکی اینکه، طی دوره مورد بررسی تقاضای معاملاتی پول به دلیل رکود اقتصادی به شدت کاهش یافته است و دیگری اینکه نقدینگی بیش از حد به جامعه پمپاژ شده است و لذا افرادی سعی

کرده‌اند از طریق نگهداری نقدینگی مازاد به شکل شبه پول (سپرده مدت‌دار) به تعادل ترازهای پولی دست یابند. در نتیجه این تحولات نرخ تورم نیز در یک مسیر کاهنده قرار گرفت و برای دو سال متوالی (۱۳۹۶-۱۳۹۵) کمتر از ۱۰ درصد شد که طی ۴ دهه انقلاب اسلامی بی‌سابقه بوده است.

اما بروز تلاطمات ارزی در اواخر سال گذشته و تسری آن به سایر بازارهای دارایی سبب شد که روند فوق ادامه نیابد و کارگزاران اقتصادی در تصمیمات خود نسبت به نگهداری ترکیب نقدینگی به شکل پول و شبه پول بازنگری نمایند. اطلاعات سیستم بانکی حاکی از آن است که روند کاهش سهم پول در نقدینگی بعد از فروردین ماه سال جاری معکوس شده و شروع به افزایش کرده و لذا سهم شبه پول شروع به کاهش کرده است. طبق آخرین اطلاعات در دسترس، در شهریور ماه سال جاری سهم پول به ۱۵ درصد افزایش و سهم شبه پول به ۸۵ درصد کاهش یافته است. روند فوق نیز دو تعبیر دارد: اول اینکه تقاضای معاملاتی پول در حال افزایش است و دوم اینکه در مقایسه با سال‌های قبل نسبت بیشتری از نقدینگی اضافه شده به پول تبدیل می‌شود. به عنوان نمونه، در حالی که طی دوره ۱۳۹۶-۱۳۹۳ به طور متوسط ۵ درصد از نقدینگی اضافه شده به پول تبدیل می‌شد، از اردیبهشت ماه امسال حدود ۴۰ درصد از نقدینگی اضافه شده به پول تبدیل شده است. این پدیده که در اقتصاد به داغ شدن پول نیز تعبیر می‌شود حاکی از افزایش بهای کالاها و خدمات و بروز فشارهای تورمی است.

در مجموع می‌دانیم که نقدینگی از کانال‌های متعددی به جامعه تزریق می‌شود و حسب شرایط اقتصادی و بهینه‌یابی مصرف‌کنندگان به اشکال مختلفی نگهداری می‌شود. در گزارش‌های قبلی کانال‌های عرضه

افزایش انتظاری ۲۰۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی در شش ماهه دوم سال جاری معادل افزایش حجم پول حدوداً ۸۰ هزار میلیارد تومانی و حجم شبه پول ۱۲۰ هزار میلیارد تومانی خواهد بود. از این منظر نیز ضروری است که سیاستگذار پولی برای مهار نقدینگی و تشدید اثرات تورمی، در جذب سپرده‌های بلندمدت بیشتر از یک سال (۲ تا ۵ سال) تدبیر کند

نقدینگی به جامعه بیان و بررسی شده که هر یک از آنها چه سهمی در افزایش نقدینگی داشته‌اند. بر این اساس، از آنجا که در صورت تداوم روند فعلی پیش‌بینی می‌شود نقدینگی در انتهای سال جاری به حدود ۱۹۰۰ هزار میلیارد تومان بالغ گردد، ضروری است که سیاستگذار بر کانال‌هایی که چندان با اهداف اقتصاد کلان، به‌ویژه در چشم‌انداز تحریم‌های ظالمانه اقتصادی سازگاری ندارند، کنترل و نظارت موثرتری داشته باشد. همچنین، در این گزارش به بررسی منابع تقاضای نقدینگی و چرخش تصمیمات مربوط به شکل نگهداری نقدینگی اضافه شده از شبه پول به پول پرداخته شد. بر اساس این واکنش، افزایش انتظاری ۲۰۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی در شش ماهه دوم سال جاری معادل افزایش حجم پول حدوداً ۸۰ هزار میلیارد تومانی و حجم شبه پول ۱۲۰ هزار میلیارد تومانی خواهد بود. از این منظر نیز ضروری است که سیاستگذار پولی برای مهار نقدینگی و تشدید اثرات تورمی، در جذب سپرده‌های بلندمدت بیشتر از یک سال (۲ تا ۵ سال) تدبیر کند.

گرفتن تدابیر مختلفی از جمله امکان ثبت سفارش تایر با ارز ۴۲۰۰ تومانی و ابلاغ کاهش تعرفه واردات لاستیک خودروهای سنگین به گمرکات، شاهد بهبود نسبی اوضاع بودیم.

بازار با قیمتی بیش از سه برابر و لاستیک خودروهای سبک با افزایشی ۵۰ تا ۶۰ درصدی نسبت به نرخ مصوب به فروش می‌رسید که در برهه‌ای شرایط بازار لاستیک را دچار چالش کرد و بنا بر نظر

درخواست افزایش ۳۰ درصدی قیمت لاستیک

درخواست به وزارت صنعت، معدن و تجارت ارسال شده است و در انتظار اعلام نتیجه هستیم.

تنها با اشاره به این که علی‌رغم تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی به منظور واردات لاستیک بعضاً مجبور هستیم مواد اولیه مورد نیاز خود را با استفاده از ارز آزاد وارد کنیم، خاطر نشان کرد: در مواردی واردات با ارز تخصیص یافته امکان‌پذیر نیست و تولیدکنندگان مجبور هستند مواد اولیه مورد نیاز خود را با ارز آزاد وارد کنند.

گفتنی است، مجوز افزایش قیمت ۹۰ درصدی انواع لاستیک به صورت پلکانی از خردادماه سال جاری صادر شد، اما انواع لاستیک خودروهای سنگین در سطح

لازم به سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان ارائه کنیم. وی ادامه داد: در حال حاضر تایرهای سنگین با نظارت ستاد تنظیم بازار توزیع می‌شود و تایرهای سبک هم با ارائه مدارک لازم از سوی خریداران توسط نمایندگی‌های فروش لاستیک عرضه می‌شود.

سخنگوی انجمن صنفی صنعت تایر با بیان این که درخواست افزایش قیمت لاستیک در مرحله کارشناسی مورد تأیید قرار گرفته و در انتظار اعلام نتیجه نهایی در سطح وزارت صنعت، معدن و تجارت است اظهار کرد: درخواست خود را به سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان ارائه کردیم و پس از بررسی‌های لازم این

سخنگوی انجمن صنفی صنعت تایر از درخواست تولیدکنندگان لاستیک مبنی بر افزایش ۳۰ درصدی قیمت تایرهای سبک و سنگین خبر داد و اعلام کرد: این درخواست به وزارت صنعت، معدن و تجارت ارائه شده و منتظر اعلام نتیجه نهایی در این زمینه هستیم.

مصطفی تنهادر گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به افزایش قیمت تمام‌شده مواد اولیه برای تولیدکنندگان انواع لاستیک اعم از تایرهای سنگین و سبک، اظهار کرد: افزایش قیمت تمام‌شده به دلیل بالا بودن قیمت مواد اولیه و نهادهای تولید موجب شد درخواست افزایش قیمت ۳۰ درصدی محصولات تایری اعم از سبک و سنگین را همراه با مستندات

خبر

از سوی تولیدکنندگان به وزارت صنعت ارائه شد:

دژپسند گفت:

باید بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد داشته باشیم

وزیر امور اقتصادی و دارایی، حسابداری را یکی از ستون‌های اصلی حکمرانی خوب ارزیابی کرد و گفت: بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد یکی از خواسته‌های وزارت اقتصاد است.

فرهاد دژپسند در همایش روز حسابداری در وزارت اقتصاد با بیان اینکه دنیای حسابداری متفاوت از فضای کلی اقتصاد است، به ظرفیت بالای این حوزه

بر عملکرد یکی از خواسته‌های وزارت اقتصاد است که حسابداری تمهیدی یکی از ارکان تحقق این مساله است. او با اشاره به سازوکار فعالیت‌های سازمان امور مالیاتی

اظهار کرد: زمانی که یک گروه حسابداری با کارفرمایی کار می‌کند معمولاً تلاش می‌کند تا رزایت او را به دست بیاورد. اما امروز زمینه این انتقاد هم دیگر بسته شده است چرا که حالا سازمان امور مالیاتی یک قرارداد می‌بندد و حسابداران تنها به نمایندگی از سازمان امور مالیاتی کارهایشان را انجام می‌دهند.

او با تأکید بر اینکه وزارت اقتصاد مگر در موارد خاص نباید درگیر حسابرسی شود اظهار کرد: اصل بر این است که حسابرسان باید مستقل عمل کنند. برای ایجاد ارتباط با حسابرسان باید بر اصول شفافیت تأکید شود تا بتوانیم از ناکارآمدی‌ها فاصله بگیریم.

خوش به حال قاچاقچیان

محسن جلال پور

امسال را باید سال سرگردانی صادرکنندگان دانست. ظرف چند ماه گذشته صادرکننده سرگردان را زیر آوار ده‌ها آیین‌نامه مدفون کرده‌اند اما هنوز هم تکلیف هیچ کس مشخص نشده است، جز قاچاقچیان. متأسفم که این را می‌گویم اما به نظرم در حال حاضر قاچاق مواد مخدر از صادرات کالا آسان‌تر است.

در چند ماه گذشته بارها بارهای پخش‌نامه‌های جدید صادر کرده‌اند و طرفه آن که هر پخش‌نامه، نقض‌کننده پخش‌نامه‌های قبلی بوده است.

در حال حاضر نظرشان این است که هر صادرکننده‌ای که ارز خود را به کشور برنگرداند خائن و هر کس که برگرداند و در سامانه نیما عرضه نکند، تخلف کرده است.

از یک طرف با تصویب یک مصوبه غیر منطقی بازار را برای صادرکنندگان قدیمی و ریشه‌دار غیرقابلی کرده‌اند و از طرف دیگر زمینه فساد تقلب و دروغ‌گویی را فراهم آورده‌اند.

وقتی به شرایط فعلی فکر می‌کنم، به خودم می‌گویم چه کاری است؟ ببوس و بگذر کنار. نه آنقدر بی عقل و منطق شده‌ام که کالا را به قیمت آزاد بخرم و صادر کنم و به قیمت نیما و با تحمل زبان سنگین، ارز ناشی از صادرات را برگردانم و نه دوست دارم به من بگویند خائن. پس ترجیح می‌دهم از حجم کار کم کنم. این عاقبت کار خیلی صادرکنندگان قدیمی و ریشه‌دار کشور شده است.

متعجبم به اصرار صادرکننده برای فروش ارز به نرخ آزاد درست است و نه اجبار صادرکننده برای عرضه ارز به سامانه نیما. تصمیم سیاستگذار باید فراگیر و منطقی باشد و همه جوانب را بسنجد. مسلم است وقتی صادرکننده‌ای کالایی را به نرخ ارز آزاد خریداری می‌کند نمی‌تواند ارز ناشی از صادرات آن را با فرمول سامانه نیما بازگرداند. فرض کنید فردی می‌خواهد محصول خرمای خود را به صادرکننده‌ای بفروشد. قطعا بر مبنای نرخ سامانه نیما اقدام نکرده و به قیمت بازار آزاد نگاه خواهد کرد.

حالا چطور انتظار دارند که صادرکننده ارز خود را با نرخ نیما بازگرداند؟ اصلاً آیا شدنی است که ارز صادراتی‌اش را با نرخ نیما بازگرداند؟

تولیدکننده می‌گوید من کاری به سامانه نیما ندارم. کالای من در بازار جهانی ۸۰ سنت است و آن را با کمی تخفیف به صادرکننده می‌فروشم که او هم اندکی سود ببرد. اما دولت به صادرکننده می‌گوید باید ارز را به قیمت سامانه نیما برگردانی. این در حالی است که حلقه اول یا همان تولیدکنندگان، کالا را به نرخ بازار آزاد در اختیار صادرکننده قرار می‌دهند. در این میان چه کسی زیان می‌بیند؟ معلوم است حلقه آخر که مجبور است ارز را به نرخ نیما بدهد، ضرر می‌کند. همه این بگری و ببندها بر سر این است که از خروج سرمایه جلوگیری کنند اما متوجه نیستند که خروج سرمایه در مجموع‌ای از مسائل و مشکلات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی فعلی کشور ریشه دارد. متوقف کردن خروج سرمایه با زور و بگر و ببند ممکن نیست. توقف این روند نیاز به اصلاح و ترمیم وارتقای کیفیت حکمرانی دارد. اگر کسی به این نتیجه رسیده باشد که سرمایه‌اش را ببرد، حتماً راهش را پیدا می‌کند. علت خروج سرمایه به اعتقاد من سه مسئله اساسی است:

اول نااطمینانی در کشور است که تقریباً در همه حوزه‌ها وجود دارد و علت خروج بیشتر کسانی که از ایران می‌روند به این مسئله بر می‌گردد.

دومین دلیل نگرانی از آینده است. پای ما را به مناقشه‌های بزرگ منطقه کشانده‌اند و هیچ چشم‌اندازی برای تعمیق صلح دیده نمی‌شود.

دلیل دیگر نیز تشدید فشار به فعالان اقتصادی و فضای نامناسب کسب و کار است. کسی که نتواند کار رقابتی انجام دهد و مجبور باشد با رانت و فساد در کشور کار کند، از ایران می‌رود، حتی اگر علاقه‌ای به رفتن نداشته باشد. امثال من هم این روزها به محدود کردن فعالیت‌هایمان فکر می‌کنیم.

ما معتقدیم دولت باید اقتصاد را آزاد و همه یارانه‌ها را قطع کند، دست از قیمت‌گذاری و مداخله در اقتصاد بردارد، فضای کسب و کار را تسهیل کند و نرخ ارز را هم آزاد بگذارد. اگر این مکانیزم اجرایی شود، مدت زمان زیادی نمی‌گذرد که اقتصاد خودش را با این شرایط جدید وفق می‌دهد و صادرات به پیشران رشد کشور تبدیل می‌شود.